

ORGANIST BLADET

FORTÆLLEREN PÅ ORGELBÆNKEN

PROVSTEFORENINGENS NYE FORMAND:

DEN **GODE** ARBEJDSPLADS
ER ET **FÆLLES ANSVAR**

DOKS

DANSK ORGANIST OG KANTOR SAMFUND

FORMANDEN HAR ORDET

En fælles arbejdsplads

FRA ÅRSBERETNINGEN

Bestyrelsens arbejde i 2024

PROVSTEFORENINGENS FORMAND

Fælles arbejdsplads, fælles ansvar for fremtiden

BAKSPEJLET

Kirken vs. McDonald's

ANMELDELSE

Ole Brinths
LITURGI OG MUSIK

Ole Brinths
Liturgi og musik
En prækols-orienteret liturgisk-musikalsk oversigt over hjemmessen

KIRKE-KURIOSA

Efterlysning fra orgelarkæologen

INSPIRATION

Fortælleren på orgelbænken

16 ÅR I BESTYRELSEN

".. et varmere kollegialt fællesskab..."

REGISTER-TAVLEN

Aktuelt, vigtigt og nyttigt

ANMELDELSE

Lisbeth Smedegaard Andersen
LYSETS VINGE OVER DIG

Lisbeth Smedegaard Andersen
Lysets vinge over dig
Salmer og sange

KONTAKT

Adresser og information

EN FÆLLES ARBEJDSPLADS

Tekst: Karin Schmidt Andersen, formand DOKS

"For at sikre et godt psykisk arbejdsmiljø er der behov for et helhedssyn på kirkefunktionærernes og præsters fælles arbejdsplads. Alle skal være forpligtet på at indgå i et kollegialt samarbejde med respekt for forskellige fagligheder, hvor kvalifikationer følges af ansvar."

Sådan lød et af de budskaber, kirkefunktionærernes formandsgruppe afleverede til daværende kirkeminister Ane Halsboe-Jørgensen i august 2022. Budskabet er gentaget for Folketingets kirkeudvalg og skiftende ministre, senest ved et møde med Morten Dahlin d. 4. april sidste år.

DOKS' og de øvrige faglige organisationers insisteren på, at der på den folkekirkelige arbejdsplads bør være et forpligtende samarbejde mellem præster og øvrige faggrupper, har båret frugt. Nu tales der fra mange sider om den fælles arbejdsplads.

Det burde være indlysende, at der i en velfungerende folkekirke hersker et godt og ansvarsfuldt samarbejde mellem menighedsråd, præster og ansatte. Men helhedstænkningen udfordres af den tostrengede struktur – især når samarbejdsrelationerne går i stykker eller aldrig er kommet i gang.

Derfor er det opmuntrende, at provster nu har fokus på den fælles arbejdsplads, for netop provsten spiller en nøglerolle. Provsten kan ændre en splittende kultur, hvor man tænker i struktur frem for helhed.

Foruden at være præstens nærmeste leder har provsten qua sit embede en tilsynsfunktion. Det betyder, at han eller hun har mulighed for at stille spørgsmål og vejlede menighedsrådet i dets arbejds giverrolle, og at han

eller hun kan gøre det klart, at præsten, som fulgyldigt medlem af menighedsrådet, har et særligt ansvar i forhold til et respektfuldt samarbejde og godt arbejdsmiljø.

Når provsten møder konflikter mellem ansatte og præster, er det helt afgørende, at provsten ser på helheden, så at sige løfter blikket og ser hele vejen rundt om en problemstilling. De faglige organisationer oplever for ofte, at provsten tilsyneladende kun ser en sag fra præstens synsvinkel og i en tilspidset situation har størst omsorg for præsten.

Det sidste er der ikke noget galt i, for det er sådan en god leder agerer. Men i folkekirkens tostrengede struktur er det meget vigtigt, at embedspersonen, provsten, også ser helheden og det, der er bedst for den fælles arbejdsplads. Provsten og den personaleansvarlige i den enkelte kirke må nødvendigvis arbejde sammen, og menighedsrådets ansatte skal kunne gå til provsten, hvis der opstår alvorlige problemer, som menighedsrådet ikke vil eller magter at håndtere.

Provsteforeningens nytiltrådte formand har beredvilligt stillet op til et interview til Organistbladet og fortalt om sit syn på provstens rolle, den fælles arbejdsplads og om, hvordan menighedsrådene efter hans mening kan understøttes i arbejds giverfunktionen.

Et godt arbejdsmiljø udspringer af gode kollegiale relationer og en ledelse, der har øje for alles trivsel og fælles målsætninger. Af den grund er helhedstænkning og tæt samarbejde mellem folkekirkens to strenge nødvendigt.

"Det burde være indlysende, at der i en velfungerende folkekirke hersker et godt og ansvarsfuldt samarbejde mellem menighedsråd, præster og ansatte," siger DOKS' formand Karin Schmidt Andersen.

GENERAL- FORSAMLING 2025

**TIRSDAG DEN 6. MAJ KL. 14.00
PÅ COLOR HOTEL I SKAGEN**

Der indkaldes hermed til ordinær generalforsamling i Dansk Organist og Kantor Samfund tirsdag den 6. maj 2025 kl. 14.00 på Color Hotel Skagen, Gl. Landevej 39, 9990 Skagen.

Generalforsamlingen gennemføres med følgende dagsorden:

1. Valg af stemmetællere
2. Valg af dirigent
3. Bestyrelsens beretning over det forudgående foreningsår fremlægges til godkendelse
4. Årsrapport over det forudgående regnskabsår forelægges til godkendelse
5. Fastsættelse af kontingent, eventuelt indmeldelsesgebyr og eventuelt genindtrædelsesgebyr
6. Fordeling af kollektive Copydan-midler som SKU-midler
7. Indkomne forslag fra bestyrelsen og/eller medlemmer
8. Valg til bestyrelsen
9. Valg af to aktive medlemmer til kritiske revisorer samt to aktive medlemmer til revisorsuppleanter
10. Valg af ekstern revisor, der skal være statsautoriseret revisor eller registreret revisor
11. Eventuelt

På bestyrelsens vegne **Karin Schmidt Andersen** Formand

Valg til bestyrelsen

Valgperioden for bestyrelsesmedlemmerne Christina Beltoft og Bente Hogrefe Nielsen udløber i forbindelse med generalforsamlingen. Begge modtager genvalg.

Poul Skjølstrup Larsen ønsker at udtræde af bestyrelsen.

På den baggrund indstiller bestyrelsen Bente Hogrefe Nielsen og Christina Beltoft til genvalg og Signe Buch Ladehoff, organist ved Budolfi Kirke, til den ledige bestyrelsespost. Der er ikke ved fristens udløb den 1. marts indkommet andre forslag.

Bemærk at kun tilmeldte kan deltage i årskursets programpunkter, men at alle medlemmer kan deltage i generalforsamlingen uden forhåndstilmelding.

FORTÆLLEREN PÅ ORGELBÆNKEN

Tekst og foto: Malena Rønnow

Anne Kirstine Mathiesen kunne læse noder, før hun kunne læse ord, og har det bedst, når hun fortæller historier gennem musikken. På konservatoriet opdagede hun, hvor meget kontakten med publikum betyder for hende – både til gudstjenester og koncerter. Men hun mærker også, at kommunikationen med dem, der lytter, har en pris.

Egentlig var det en anden -ist, Anne Kirstine Mathiesen ville være: Journalist.

Hun var også i erhvervspraktik på det lokale dagblad i Køge, hvor hun er født og opvokset, og hvor hun har været organist siden 1992.

Løbebanen blev som bekendt en anden, men målet har altid været det samme: Historiefortælling. Kontakten med dem, man formidler noget til. Dem, der sidder nede på kirkebænkene. Kommunikation – på godt og ondt.

”Det med at fortælle en historie, hvor der er mange, der lytter, men uden at jeg nødvendigvis behøver at stille mig op og sige ord.

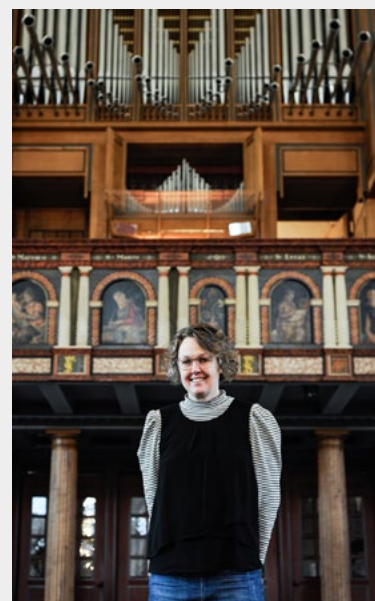
Jeg tror, det er det, der er mit kodeord. Jeg kan rigtig godt lide at fortælle historier, men enten skal det være noget, jeg skriver ned eller tager billeder af eller gennem toner”, siger hun.

Anne Kirstine Mathiesen kunne læse noder og spille klaver, før hun kunne læse. Som 14-årig fik en veninde hende med i kirkekoret, og senere begyndte hun at spille orgel.

Det var mere tilfælde end beslutning, der gjorde, at hun kom på DKDM som 19-årig. Hun skitserer beskedent, at hun først ikke kom ind, fik undervisning af Jørgen Ernst Hansen i et år, og så lykkedes det i andet hug.

”Så det var egentlig ikke særlig bevidst at vælge den retning, det var bare sådan, det blev. Det er der en del musikere, der siger, har jeg hørt. Det har altid været nogle andre, der skulle sige, ’nu synes jeg, du skal gøre det her’, og så tænker jeg, ’så gør jeg det’”, siger hun.

Fra en uproblematisk skoletid, der alligevel ikke altid var nem for en indadvendt skole- og gymnasiepige, følte konservatoriet som

Anne Kirstine Mathiesen kunne læse noder og spille klaver, før hun kunne læse.

den rette hylde at lande på. Et fællesskab med ligesindede, hvor man blev voksen.

"Vi var 12 på den årgang, og mange sidder i nogle ret store stillinger i dag. De var super gode, synes jeg. Men vi havde det bare sjovt. Der var en konkurrence, men det var ikke usundt. Det var inspirerende, synes jeg", fortæller hun.

Ingen vej tilbage

Et par år inde i Anne Kirstine Mathiesens studietid blev Hans Fagius orgelprofessor på DKDM.

"Han gav mig de rigtige stykker på de rigtige tidspunkter. Jeg syntes bare, det var vildt spændende. Og så syntes han jo, det var sjovt, at jeg kunne gøre det, fordi jeg har altid haft en god teknik. Så han har jo bare fyldt på".

Hans Fagius trak også gæstelærere til DKDM, og en af de masterclasses, med den britiske organist David Sanger, blev afgørende.

Anne Kirstine Mathiesen sad på orgelbænken i Københavns Johanneskirke og spillede Wesleys "*Choral song and fugue*". Rundt om sad alle hendes medstuderende og så på.

"Og det gik simpelthen så godt. Han fik simpelthen det hele til..."

Hun åbner hænderne og løfter dem op og ud til siden. En åbnebevægelse.

"Det gav mig sådan en fuldstændig afslappet fornemmelse af, at det er der ikke noget farligt i. Fornemmelsen af at være fuldstændig fri og flyvende og ikke tænke over, at der er nogen, der sidder og lytter. At det var musikken, det handlede om", fortæller hun.

"Jeg får sådan helt gåsehud, når jeg fortæller om det. Han fik mig bare til at spille mega godt. Og de andre, de brød ud i klapsalver, og det var sådan helt ... 'what?'. Jeg kan bare huske, at jeg tænkte, 'det kan jeg godt lide'. Jeg kan godt lide at få folk til at få den der jublende fornemmelse. Vi havde en fælles oplevelse, men at det var mig, der fik lov til

at være den, der formidlede tonerne, det var helt vildt. Jeg tror, at efter det var der ingen vej tilbage", siger hun med et smil.

Kontakt på godt og ondt

Koncertkalenderen på Anne Kirstine Mathiesens hjemmeside vidner om et travlt koncertliv. Anne Kirstine Mathiesen sammenligner det med en landsholdsspiller, der holder sig i form, selvom formkurven ikke er det vigtigste.

"Man kan bare mærke den kontakt med publikum. Det er utroligt spændende. Det er det, der er drivkraften. Selvfølgelig er musikken det vigtigste: At finde den rigtige lyd og de rigtige klange og få det frem, man gerne vil fortælle. Men når det så lykkes, og man kan mærke, at det bliver taget godt imod, er det det hele værd. Du kan mærke, at du giver folk en oplevelse, og de er med", siger hun.

Energien tager hun med sig hjem til gudstjernerne.

"Det giver et overskud. Jeg tror, det svarer lidt til, at hvis du læser rigtig mange bøger og ved en masse om noget, så kan du netop formidle tingene mere interessant. Du kan spille meget ned i detaljerne, så du ikke bare spiller som en maskine men fraserer og ved, at der er komma dér og dér."

Hun tænker lidt, før hun fortsætter:

"Det gør jeg også meget ud af med koret: De kender alle versene og ved, at dér laver vi et komma. Dér betoner vi. Det kan godt lyde som småting, men jeg tror, det er vigtigt i en gudstjeneste, at det bliver så detaljeret. For så bliver det høj kvalitet, det, vi leverer. Og mere spændende for dem, der skal synge med," forklarer hun.

I Køge Kirke er der i gennemsnit 300 bisættelser om året, fortæller Anne Kirstine Mathiesen. Plus vielser, højmesser og koncerter. Nok til to organister, selvom hun det seneste år har været alene på posten.

"Jeg har aldrig spillet koncerter i arbejdstiden", siger Anne Kirstine Mathiesen. Ferierne er tit blevet brugt på koncerter i udlandet, og koncertrepertoire bliver indstuderet i fritiden.

Og her har kontakten med tilhørerne på bænkerækkerne sin pris.

”Det bliver tungt, fordi jeg kan mærke folk så meget. Og det er jo en sorg, der hænger over hver en forsamling, der kommer, som har mistet nogen. Men det bliver sådan lidt fabriksagtigt. Man vil gerne være medfølede, når nogen mister, men du får sådan en professionel holdning til det, som jeg egentlig synes er lidt ubehagelig”.

Hun tøver lidt og fortsætter:

”Og hvis du tager så mange bisættelser og begravelser ind igennem et helt liv, så bliver det bare meget tungt. Også selvom man forsøger at hjælpe med at være den, der giver”.

Ikke livet om at gøre

De mange bisættelser har sat sig som en træthed.

En dag blev en af hendes koncerter flyttet til en senere dato, og til sin overraskelse opdagede Anne Kirstine Mathiesen, at hendes indstilling til koncertarbejdet havde ændret sig.

”Jeg tænkte ikke ’ej, det var da ærgerligt’. Jeg tænkte egentlig bare ’nå, det var da meget rart’”, siger hun.

Da vi mødes i Køge i slutningen af februar, er der en uges tid til, at Anne Kirstine Mathiesen

siger farvel til Køge Kirke for en stund. Hun er på vej på et halvt års orlov.

”Jeg tror simpelthen, det er, fordi jeg er lidt træt. Jeg var tæt på at være lidt udbrændt. Når man begynder ikke at have lyst til at komme på arbejde og synes, at det hele er ikke så sjovt. Så skal man gøre det”, siger hun.

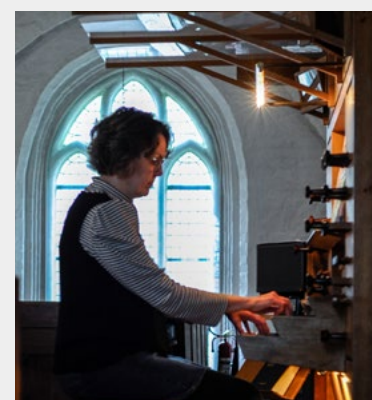
Planen er, at hun vender tilbage til kirken igen, men det næste halve år skal gå med ikke at hænge i en kalender og til gengæld at bruge meget mere tid med sit lille barnebarn.

Og at få ny energi ved at spille koncerter.

”Jeg har oplevet rigtig meget med mit koncertliv. Da jeg blev glad for, at koncerten blev aflyst, var det et tegn på ...”

Hun rynker panden og trækker luft ind, før hun slutter sætningen.

”Det er ikke tegn på, at jeg har oplevet nok. Jeg vil gerne spille mange flere koncerter. Men at det ikke er livet om at gøre mere, som da jeg var ung, og man bare enormt gerne ville have et netværk og ud at spille. Nu hviler jeg egentlig bare lidt i det. Nu kommer der det, der kommer, og det er fint”.

”Hvis du tager så mange bisættelser og begravelser ind igennem et helt liv, så bliver det bare meget tungt”, siger Anne Kirstine Mathiesen

DEN DANSKE SALMEDUO

CHRISTIAN VUUST
saxofon og klarinet

HANS ESBJERG
klaver

Modtagere af Mette Madsens kunstneriske hæderslegat 2024 for at have
"bidraget til at give den danske salmetradition nyt åndedrag og musikalsk liv".

"Sublime salmefortolkninger udført af to virtuose musikere."

MORTEN SKOVSTED, SYNGNYT.DK

"Det er instrumentalt kammerspil af fineste karat." DAGBLADET INFORMATION

Den Danske Salmeduo nytænker musikken bag salmerne – i et frugtbart møde mellem den nordiske folktones enkelhed, den klassiske musiktraditions nænsomhed og jazztraditionens legende improvisationer. Duoen har spillet over 600 koncerter og udgivet syv albums.

KONTAKT: Hans Esbjerg • tlf 4093 0154 • kontakt@dendanskesalmeduo.dk

WWW.DENDANSKESALMEDUO.DK

DET SKAL DU VIDE OM BESTYRELSENS ARBEJDE

"Der er kommet nye regler for erstatning af faste fridage".

I begyndelsen af april sender DOKS' bestyrelse den skriftlige årsberetning 2025 ud til alle medlemmer på medlemsmail og på DOKS' hjemmeside. Foreløbig kan du orientere dig i de vigtigste punkter her:

1) Bedre løn med OK24

De seneste overenskomstforhandlinger gav DOKS' medlemmer flere mærkbare forbedringer.

Til fastansatte er der generelle lønstigninger, der bliver indfaset over de næste år samt et højere rådighedsstillæg til tjenestemandssatte organister.

Er du vikar eller ansat i en stilling med et lille timetal, sørger implementeringen af de nye vikartakster for, at alle DOKS-organister nu har gode grundvilkår. På DOKS' hjemmeside ligger der et værktøj, der hjælper dig med at udregne lønnen, og som også kan hjælpe menighedsråd med at udbetale lønnen rigtigt.

DOKS anbefaler alle medlemmer at orientere sig i DOKS' anbefalede minimumssatser for aflønning og timetal. De afspejler nemlig den overenskomst, der er forhandlet på plads.

Det er altså ikke i overensstemmelse med overenskomsten, hvis provstiudvalg eller konsulenter prøver at anbefale lavere satser til menighedsrådene. Aftaler om vikariater indgås altid mellem menighedsråd og vikar.

2) Sikring af fridage og ligestilling af arbejdsvilkår

De nye regler for erstatningsfri træder i stedet for reglerne om erstatningsfridage, hvis din faste fridag inddrages på grund af en højtid.

Erstatningsdagen skal planlægges inden for otte uger af den inddragede fridag, og den skal ligge i en weekend, med mindre du selv ønsker noget andet.

En anden vigtig nyhed er, at bundgrænsen for overenskomst, som tidligere lå på otte timer ugentligt, er fjernet. Tidligere var der stillinger i både Folkekirken og på kirkemusikskolerne, hvor organister kun havde ret til dele af overenskomsten på grund af få ugentlige timer. Nu har du samme basale rettigheder, uanset hvor mange timer, du arbejder om ugen. Det er en markant gevinst for især nyuddannede eller dig, der ønsker en mindre stilling.

En handlingsplan med 16 punkter udgør fundamentet for det videre arbejde med arbejdsmiljø i Folkekirken

3) Indsatser for et bedre arbejdsmiljø

I 2023 kortlagde en stor undersøgelse arbejdsmiljøet i Folkekirken. Overordnet viste undersøgelsen ikke større problemer med arbejdsmiljøet i Folkekirken end det nationale gennemsnit, men undersøgelsen viste alligevel udfordringer med det psykiske arbejdsmiljø og kom med en række anbefalinger. Dem bliver der fortsat arbejdet med.

I første omgang blev der udpeget en styregruppe af Kirkeministeriet, hvor arbejdet var forankret.

Arbejdet mandede ud i en handlingsplan med 16 forskellige punkter, som udgør fundamentet i den videre indsats for et bedre arbejdsmiljø. Anbefalingerne indgår også i det arbejde, kirkeministeren har sat i gang, som handler om forenkling og bedre understøttelse af menighedsråd.

Folkekirken har en to-strengt ledelsesstruktur, hvor provsterne er ansættelsesmyndighed for præsterne, mens menighedsrådene er arbejdsgivere for organister, kordegne, gravere og så videre.

Den struktur kan give problemer, hvis der opstår konflikter på arbejdspladsen.

Når der er problemer med det psykiske arbejdsmiljø, er det helt nødvendigt, at de to strenge arbejder sammen for at løse konflikterne. Det er et krav i arbejdsmiljøloven og en forudsætning for, at konflikter ikke eskalerer. Derfor skal menighedsråd og provster i fællesskab tage ansvaret for at løse problemer med det psykiske arbejdsmiljø.

4) Medarbejdermøder på vej

Medarbejdermøderne – som også er et resultat af OK24 – forpligter menighedsråd til at samarbejde med kirkens organist, når der skal ske væsentlige ændringer i organistens stilling.

Tanken er, at menighedsrådene i vidt omfang bliver forpligtet til at informere og drøfte vigtige beslutninger med medarbejderne. Udmøntningen af aftalen er lagt i hænderne på en styregruppe, som skal lave en vejledning og informationsmateriale. DOKS er med i arbejdsgruppen som repræsentant for Akademikerne. De øvrige medlemmer i gruppen er repræsentanter for centralorganisationerne Offentligt Ansattes Organisationer (OAO), Stats- og Kommunalt Ansattes Forhandlingsfællesskab (SKAF), Centralorganisationen af 2010 (CO10) og Akademikerne.

For arbejdsgiversiden sidder repræsentanter for Medarbejder- og Kompetencestyrelsen. Det er meningen, at vejledninger og informationsmateriale skal være færdige inden for ganske kort tid.

COPENHAGEN INTERNATIONAL ORGAN FESTIVAL 2025

Den 1.-4. maj 2025
inviterer Det Kongelige Danske
Musikkonservatorium for femte gang
til orgelfestival – i samarbejde med en række
københavnske kirker.

Orgelkoncerter / Masterclasses / Orgel + /
Improvisationer / Kendte og ukendte værker mm

Med konservatoriets studerende og orgelundervisere samt inter-
nationale solister / Inger-Lise Ulsrud / David Franke / UngKlang
/ Marie-Andrée Joerger / Vincent Dubois

- Aftenkoncerter i Konservatoriets Koncertsal og Grundtvigskirken
  - Morgenkoncerter med Orgelbüchlein
  - Dagens Improvisation og Dagens Ukendte
    - Late Night Organ

Læs mere på dkdm.dk/ciof

DET KONGELIGE DANSKE
MUSIKKONSERVATORIUM

FÆLLES ARBEJDSPLADS, FÆLLES ANSVAR

Tekst og foto: Malena Rønnow

Esben Thusgård vil have provsterne til at indtage en mere synlig rolle i fremtidens folkekirke. Han understreger det fælles ansvar for at løse Folkekirkens udfordringer, som blandt andet handler om rekruttering og arbejdsmiljø. Personalekonsulenter er også en del af løsningen, og de spiller ifølge ham en central rolle i fremtidens folkekirke.

Esben Thusgård er meget metodisk, når han udlægger Folkekirkens fremtidige udfordringer. Det er nemlig de udfordringer, han er optaget af, at han og medlemmerne af Provsteforeningen, som han er nytiltrådt formand for, skal være med til at løse.

”For det første er der rekruttering. Og det gælder både præster, organister og gravere. For det andet handler det om at sikre en holdbar økonomi”, siger han.

Og her skuer han langt ud i fremtiden.

”Lige nu lever vi af en velstandsstigning, men medlemstallet falder med cirka en halv procent om året – det er lidt forskelligt fra provsti til provsti. Men det er sådan set dåbstendensen, der er vigtig. Lige nu er den under 60%, og dén er en indikation på fremtidens medlemstal. Det er en fælles opgave for hele Folkekirken at forholde os til, at økonomien samlet set bliver mindre.”

Der er gennem årene lavet flere kortlægninger, som blotlægger problemer med arbejdsmiljøet i Folkekirken. En af løsningerne er ifølge Esben Thusgård, at provsterne, ud over at fokusere på tilsynet med præsterne, arbejder mere bredt med ledelse.

”Da jeg blev præst for 23 år siden, sagde man, at en god provst var en usynlig provst. Nu er der nogle andre forventninger. I debatten om arbejdsmiljø handler det om ledelse, hvor provsten skal spille en større rolle. Arbejdsmiljø skal være en samlet,

fælles opgave. Jeg er optaget af, at vi nok har to ledelsesstrøge, men vi har én fælles arbejdsplads,” siger han.

Folkekirkens tostrengede struktur gør også, at der er separate APV'er for præster og kirkens øvrige ansatte. Esben Thusgård kalder det ”naturligt”, men ser gerne, at APV'erne fremover ligger samtidig.

”Det giver et stærkere afsæt for et fælles fokus og en fælles samtale om, hvad der skal til for at skabe det gode arbejdsmiljø. Hvis også provsterne tager udgangspunkt i, at det er en fælles arbejdsplads, kommer der et større fokus på hele arbejdspladsen”, siger han.

Du omtaler ændringen af provsternes rolle i meget bløde vendinger: 'fælles fokus', 'fælles samtale'. Hvilke konkrete redskaber skal der følge med?

”Der følger ingen muskler med idéen. Hvis man kan lægge APV'erne samtidig, giver det en større transparens, og det giver et tydeligt, enslydende billede af, hvordan de ansatte har det. Provsternes rolle er at tale om det fælles ansvar og insistere på det. Vi gør en forskel ved at ændre på kulturen, der har været indtil nu.”

Han understreger dog, at provsterne ikke skal være en slags overdommer i tilfælde af problemer på arbejdspladsen.

”En kulturændring, hvor provsterne er mere synlige, kan åbne for en forestilling om provster og biskopper som en slags sidste instans. Det skal de ikke være. Det er stadig menighedsrådene, der er arbejdsgivere i kirkerne – præsterne undtaget, naturligvis. Men ingen skal fritages for ledelsesansvaret,” siger Esben Thusgård.

En hjælp til menighedsrådene

Esben Thusgård ser også provsti- eller personalekonsulenter som en af vejene til de gode ansættelser, der skal fremtidssikre Folkekirken, fordi de ifølge ham bibringer menig-

Det er stadig menighedsrådene, der er arbejdsgivere i kirkerne – præsterne undtaget, naturligvis. Men ingen skal fritages for ledelsesansvaret,” siger Esben Thusgård.

hedsrådene vigtig viden, når de ansætter og personalehåndterer.

Mig bekendt er personalekonsulenter ikke underlagt nogen uddannelsespligt, og man kan have været alle mulige ting i sit civile liv, før man bliver personalekonsulent – er det rigtigt forstået?

”Det er muligt”.

Hvilken faglig forudsætning har uddannede personalekonsulenter for at have indsigt i så specifikke fagligheder som for eksempel organister har?

Esben Thusgård venter nogle sekunder.

”Det kræver et lidt længere svar: Vores HR-konsulenter bliver rekrutteret af en bestyrelse - af provster og af folkevalgte fra menighedsrådene. Vi ansætter dem, vi mener er kvalificerede til opgaven. Der har du den første kvalitetssikring”.

”Det handler også om at hjælpe menighedsrådene med at løfte det ansvar, der er deres. Jeg kan fornemme, at det er en misforståelse, der flourer, at personalekonsulenter er frit svævende satellitter, som rådgiver efter forgodtbefindende. Det er stadig menighedsrådene, der vælger, hvem de ansætter, hvilke normeringer, de kører med og hvilken løn, de ønsker at give. Vi hæver niveauet for den rådgivning, de kan få,” siger han.

Men hvis en personalekonsulent rådgiver om for eksempel normeringer i en organiststilling, hvilken faglig forudsætning har den konsulent så for at vide noget om orgelspil?

”Det beror på den erfaring, vi opbygger. Lige nu er der 50 provstier, der, så vidt jeg husker, bliver betjent af 35 personalekonsulenter. Det er dels noget erfaring, og dels bliver de mødt af virkeligheden, hvor man er i forhandling mellem menighedsråd og for eksempel organister.”

”I sidste ende beror det i høj grad på, hvad der er af økonomi, og hvilke ønsker menighedsrådet har. Det kan gå begge veje. En personalekonsulent kan også sige, at en organist aldrig vil kunne nå en opgave inden for den ramme, menighedsrådet vil give,” siger Esben Thusgård.

Det svarer ikke på spørgsmålet om, hvilken faglig forudsætning konsulenten har for at udtale sig om en specialiseret faglighed som for eksempel organisters?

”Forudsætningen for personalekonsulenters arbejde er også at være i dialog med de faglige organisationer og at være bekendt med overenskomsterne. Der er ret meget viden om hele det kompleks i aftalegrundlag og overenskomster. Det er altid en del af det, og det sætter de sig ind i, ellers bliver de ikke rekrutteret, hvis de ikke kan det,” siger Esben Thusgård.

Et teoretisk problem

Du talte selv om at arbejde med rekruttering og gøre Folkekirken til en god arbejdsplads. I forhold til det, hvilke problemer, om nogen, ser du i, at en konsulent kan pille ved normeringer og arbejdspress?

”Teoretisk set kunne jeg godt se det problem, at personalekonsulenter kunne være med til at presse nogen til at gøre mere hurtigere. De problemer, det kunne afføde, er ingen interesserede i. Vi er kun interesserede i holdbare stillinger, hvor man kan udvikle sig, og hvor der er plads til efteruddannelse. Jeg har endnu ikke oplevet nogen ansætte personalekonsulent med det mål at skære ned i stillinger. Tværtimod sørger det for at menighedsrådene kan løfte arbejdsgiveransvaret,” siger Esben Thusgård.

De risikerer ikke at få en rolle som økonomiske indpiskere eller budgetoverholdere?

”Nej”.

Hvorfor ikke?

”Der er stadig menighedsråd og provstiuvalg, der har ansvaret for økonomi. I de spørgsmål, du stiller, ligger der en forkert præmis. Personalekonsulenter er ikke selv-kørende. De er underlagt det forhold, at menighedsrådene tager beslutning om økonomi og hvem de vil ansætte til en given løn”.

Der er ikke et problem i, at konsulenter ansat af provstiet rådgiver menighedsrådene uden at være valgt til dem?

”Det er ikke noget problem. Tilsvarende har de ansatte også faglige organisationer, der repræsenterer dem. Det handler bare om at vi mødes hen over bordet og taler om hvilke vilkår der skal gælde for de her stillinger. For mig handler det om at understøtte menighedsrådene i at være en god arbejdsgiver,” siger Esben Thusgård.

”For mig handler det om at understøtte menighedsrådene i at være en god arbejdsgiver,” siger Esben Thusgård.

ALTING HAR SIN TID

Tekst: Malena Rønnow - Fotos: Helle Riis

Poul Skjølstrup Larsen træder ud af DOKS' bestyrelse ved næste generalforsamling. Han ser tilbage på 16 år med spændende udfordringer, hvor fællesskabet i DOKS er blevet stærkere.

Hvad er baggrunden for, at du stopper nu?

"Jeg bliver 70, så jeg synes, det er et passende tidspunkt at stoppe. Vi har haft en meget stabil bestyrelse, så det passer godt med lidt fornyelse. Jeg har været utrolig glad for at være i bestyrelsen, men på den anden side har jeg været med i 16 år, så alting har sin tid".

Hvad har ændret sig mest i den tid, du har siddet i bestyrelsen?

"Der har ikke været nogen store, epokegørende skift. Jeg kom jo ind lige efter overenskomsten, hvor Kirkeministeriet opsagde aftalen om tjenestemandsansættelser, så noget af det første, jeg var med til, var at forsvare det, den tidligere bestyrelse havde lavet. Det var der ikke de store problemer ved, for jeg synes, det er en god overenskomst."

"Når forandringerne sker gradvist, lægger man måske ikke så meget mærke til dem. Det har jo hele tiden handlet om, og handler stadig om, at servicere medlemmerne og forhandle gode overenskomster".

Hvordan har DOKS ændret sig på de 16 år, du har været med til at lede foreningen?

"Kulturen i DOKS har måske ændret sig. Det føles, som om der er et varmere kollegialt fællesskab i dag, end der var for nogle årtier siden. Dengang kan man måske sige, at der var mange gamle koryfæer, der gerne ville fortælle om, hvad de lavede. Sådan er det ikke i dag."

"I DOKS har mange valgt organistfaget til som helt unge, og de brænder stadig for den

klassiske orgelmusik. Men organistfaget er mere udfordret i dag, og organisterne skal være mere pluralistiske i deres virke. Der er større udvalg i salmesang, nye melodier og nye stilarter, så vi er fagligt udfordrede på godt og ondt. Måske det pres udefra får os til at stå mere sammen".

Hvad er du særlig stolt af i din tid i bestyrelsen?

"Årskurserne har også været mit hjertebarn, og jeg er glad for at have været med til at gøre dem til det, de er i dag. Det er herligt at lave en fest for så mange skønne mennesker med foredrag og koncerter".

Hvad har været det mest udfordrende ved bestyrelsesarbejdet?

"Det har været udfordrende at sætte sig ind i alt det, der er omkring overenskomsterne og lære at forstå systemet. Forstå sproget og spillet i forhandlinger. Det har været spændende at være med til".

"DOKS er en sårbar forening, for vi er små, men samtidig er vi stærke, fordi vi har en meget høj medlemsprocent. Vi har en stærk tilknytning, så jeg kender mange af medlemmerne".

Hvordan har du det med at stoppe?

"Det har jeg det lidt blandet med. Jeg har selv bestemt mig for det, så det er fint, men det er lidt blandet at stoppe efter så mange år. Jeg tror, jeg kan huske én gang, hvor vi havde bestyrelsesmøde, og det ikke lige passede så godt. En gang på 16 år. Ellers har det været skønt at være sammen med intelligente mennesker".

Hvad skal tiden gå med nu?

"Jeg er stadig aktiv musiker; det kan jeg ikke undvære".

"Kulturen i DOKS har måske ændret sig. Det føles, som om der er et varmere kollegialt fællesskab i dag, end der var for nogle årtier siden" siger Poul Skjølstrup Larsen

KIRKEN VS. MCDONALD'S

Tekst: Simone Fought

En lørdag for nogle år siden spillede jeg til barnedåb med en tidligere præst ved Vanløse Kirke.

Præsten valgte altid "gamle" salmer og insisterede på, at jeg som præludium og postludium spillede traditionel orgelmusik, og hun holdt mange pauser med store smil til familien før rituallet, så den højtidelige stemning var der.

Jeg var lige begyndt som babysalmesangsinstruktør, og da jeg onsdagen efter havde babysalmesang, kunne jeg straks genkende familien fra dåben om lørdagen. Jeg spurgte moren, om familien havde haft en hyggelig dag?

"Var det dig, der spillede?" spurgte hun.

Det bekræftede jeg.

"Det lød jo godt, og dine sangere var også gode!", sagde hun. Hun lød meget overrasket.

"Præsten var også god!", fortsatte hun. Jeg takkede for rosen og sagde, at det glædede mig.

"Du skal næsten høre, hvad min datter på fire år sagde til mig, da vi kom hjem", sagde moren og fortsatte med stor begejstring i stemmen:

"Nu ved jeg det, mor. Kan vi ikke holde min fødselsdagovre i kirken?"

Jeg tænker, at vi stadig kan tilbyde et nærvær, som svømmehaller og McDonald's ikke har.

Datteren kunne lide præstens fine nærvær, hvor hendes lillebror kom i centrum og så et skønt, flot kirkerum med orgelspil og salmesang.

Simone Fought er organist ved Vanløse Kirke. Foto: Small Foto Steps / Stine Tang Hansen

Bakspejlet er stedet, hvor vi deler vores skøreste, sjoveste og mest rørende historier fra orgelbænk eller pulpitur med hinanden. Har du en historie, du gerne vil dele med dine kolleger? Send den til redaktoer@doks.dk

In Consort

TRADITION OG FORNYELSE

In Consort giver publikum en på samme tid klassisk og nyskabende oplevelse med friske fortolkninger af musik, der spænder over en ubrudt linje af ikke mindre end seks århundreder på både små og helt op til to meter høje blokfløjter.

Dorte Lester, Pernille Ebert, Pernille Petersen og Gertie Johnson leverer en sprudlende og virtuos musikalsk oplevelse krydret med nærværende, poetiske og publikumsvenlige beskrivelser af programmet, der også indeholder flere helt nye værker tilegnet kvartetten.

Musikerne krydrer deres koncerter med overraskende nyfortolkninger af kendte værker, og hvem ved, måske har de et par overraskelser i baghånden med hidtil ukendte klassiske værker?

In Consorts CD *Full Circle* kan høres på Spotify og andre platforme.

Booking Dorte Lester
dortelester@gmail.com
 Tlf.: 23 43 39 40
www.inconsort.dk

Afskedsreception

24. januar 2025 var der reception for Mikael Garnæs, der tog afsked med hvervet som redaktør for Organistbladet.

Mikael Garnæs tiltrådte den 1. januar 2007 og fratrådte ved udgangen af 2024.

I sin afskedstale sagde formand Karin Schmidt Andersen blandt andet: *"Mikael, du har på fornemste vis fastholdt og udviklet Organistbladet som et centrum for DOKS som standsforening. Du har evnet at inddrage de mange fagligheder, der er i vores stand. Foruden det organistfaglige har det hymnologiske, det pædagogiske, det historiske, det avantgardistiske og det elitære været bearbejdet af din pen i artikler med højt fagligt indhold. Du har været emminet til at finde de rette skribenter i og med, at du nyder høj respekt og tillid hos medlemmerne og dermed har kunnet få dem til at bidrage til bladet."*

DOKS-formand Karin Schmidt Andersen holdt afskedstalen ved en velbesøgt reception for Mikael Garnæs.

Krydser til kalenderen

Vil man tanke inspiration og orgelmusik, er der rig mulighed for det den kommende tid:

X

7. april har DKDM masterclass i improvisation for orgel og elektronik med organist Hampus Lindwall. Masterclassen slutter med koncert i Skt. Markus kirke

7. april kl. 17.

X

Copenhagen International Organ Festival er vært for en række koncerter i hovedstaden fra

1. til 4. maj.

Blandt andet spiller professor Kristian Krogsøe tiltrædelseskoncert **1. maj kl. 19:30** i DKDM's koncertsal, og samme sted er der afslutningskoncert for kor, accordeon og orgel med vokalensemblet UngKlang, accordeonist Marie-Andrée Joerger og organisten Vincent Dubois fra Notre Dame de Paris **4. maj kl. 19:30.**

X

I Århus er DJM's orgelstuderende involveret i RAMA-festival. Festivalen foregår i Koncerthuset **12. april** og alle konservatoriets studerende medvirker til forskellige koncerter.

Pia Ryom - Foto: Vestervig Kirkemusikskole

Godt samarbejde i Folkekirken

Torsdag den 18. september kl. 10 til 16 er Vestervig Kirke-
musikskole vært for et kursus, hvor psykolog Pia Ryom giver
redskaber til det gode samarbejde i Folkekirken.

Kurset veksler mellem teori og praktiske øvelser.

Kurset er i Folkekirkens Hus i Aalborg, og tilmelding skal ske
senest **28. august**.

Er du flyttet?

Husk at give sekretariatet
besked, hvis du har
skiftet adresse, telefon
eller mail.

Konference om arbejdsmiljø

Som noget nyt afholder Folkekirkens Arbejdsmiljørådgivning
tre konferencer, en i hver landsdel, hvor man kan få ny viden
om relevante emner inden for arbejdsmiljø. Konferencen er
for både ansatte og menighedsrådsmedlemmer.

Konferencerne bliver afholdt i Aalborg **den 3. september**, i
Roskilde **den 25. september** og i Middelfart **den 2. oktober**.

Her kan man tilmelde sig workshops om blandt andet ergo-
nomi, AM-arbejde, følelsesmæssige belastninger, mobning,
APV'er og præstens rolle i arbejdsmiljøet.

Konferencen er for både ansatte og medlemmer af menig-
hedsråd, og man kan deltage, selvom man ikke har arbejds-
miljøuddannelsen eller er medlem af AMO.

Forsinket rapport

Kirkeminister Morten Dahlin ned-
satte i foråret 2024 en styregruppe,
der fik til opgave at se på forslag,
der kan forenkle menighedsrådenes
administrative arbejde. Formand for
DOKS Karin Schmidt Andersen er
kirkefunktionærernes repræsentant i
styregruppen.

Oprindeligt var planen, at der skulle
være en rapport klar i januar 2025.
Arbejdet har været omfattende, og
derfor er rapporten forsinket. Den
forventes at være klar i løbet af april.

Vi tror på, at **kvalitet og skarpe priser** kan gå hånd i hånd

Ifølge Forbrugerrådet Tænk kan man i gennemsnit spare 3.000 kr.* ved at samle sine forsikringer hos os, sammenlignet med andre selskaber.

Vi kan holde priserne lave, fordi vi er ejet af fagforeninger, og vi går ikke på kompromis med kvaliteten.

Kan du også spare penge? Få et uforpligtende tilbud på **tjm-forsikring.dk**

Få et uforpligtende tilbud

* I følge Forbrugerrådet Tænks test af samlet forsikringspakke af juni 2023.

FOLKEKIRKENS

kirkemusikskoler

UDVALGTE KURSER
FORÅR - SOMMER 2025

Løgumkloster kirkemusikskole

d. 29. juni - d. 5. juli
Kirkemusikkursus for kirkesangere og organister
med undervisere fra Løgumkloster kirkemusikskole
Kurset afholdes på Løgumkloster Refugium, Kirke og Kirkemusikskole.

d. 27.-29. august
Babysalmesangskursus
med Anne-Mette Riis
Kurset afholdes på kirkemusikskolen i Løgumkloster

Sjællands kirkemusikskole

Onsdag d. 2. april
Masterclass for organister
med domorganist og professor ved DKDM Kristian Krogsøe
Kurset afholdes i Lindevang kirke på Frederiksberg

5 mandage fra d. 5. maj
Babysalmesang - et grundkursus i metodik og praksis
med Anne-Mette Riis
Kurset afholdes i Johanneskirken, Greve

Vestervig kirkemusikskole

Tirsdag d. 29. april
ABC for korledere - et kursus om classroom management
med Lotte Smith-Petersen
Kurset afholdes i Folkekirkens Hus i Aalborg

Lørdag d. 14. juni
Salmehistorisk Sommermøde - årskonference
med Kristoffer Garne m.fl.
Kurset afholdes på kirkemusikskolen i Vestervig

Læs mere om kurserne - og tilmeld dig på www.kirkemusikskole.dk/kurser
Kursussiden opdateres løbende

HUSK at du kan søge den statslige kompetencefond til fagspecifikke kurser

HVAD TALER VI OM, NÅR VI TALER OM AT FORNY HØJMESSEN?

Tekst: Erik Hildebrandt-Nielsen

Ole Brinth lægger et helt livs viden og erfaring i sin nye bog, der er et "mesterligt", velunderbygget indspark i samtalen om fornyelsen af højmesse.

**Ole Brinth: *Liturgi og musik*
Forlaget Eksistensen - 279,95 kr.**

Hvis nogen troede, vi fik "borgfred" i liturgi-debatten efter fremkomsten af 1992-ritualet, kom de til at tro om igen. Udover i bøger har debatten om liturgiske spørgsmål floreret i både aviser og teologiske og kirkemusikalske fagtidsskrifter. Og med uformindsket styrke efter at rapporter fra biskoppernes tre fagudvalg så dagens lys kort før Covid-nedlukningen.

Det arbejde er igen sat i værk blandt andet som følge af, at højmesseordningen mange steder fraviges, og der eksperimenteres både med og uden biskoppelig tilladelse. Som bekendt førte rapporter ikke til en ny autoriseret højmesseordning – i hvert fald ikke i første omgang – men til etableringen af "Liturgisk forum" under FUV. Liturgisk Forum skal blandt andet indhente erfaringer, kvalificere debatten og arbejdet med folkekirkens gudstjenesteliv og udgive et nyt alterbogs- og salmebogstillæg.

Midt i alt dette er det befriende med en bog om, hvad det egentlig er, vi diskuterer, og (eventuelt) gerne vil ændre og udvikle, når vi taler om fornyelse af højmesse.

En sådan bog er Ole Brinths "Liturgi og musik" med undertitlen "En praksis-orienteret liturgisk-musikalsk oversigt over højmesse".

Om liturgi og musik er der skrevet meget igennem historien, og man får det indtryk, at Ole Brinth har læst det hele! Litteraturlisten er ganske omfattende – det vender jeg tilbage til.

Vægtlægningen på musikken

Bogen er delt op i tre hovedafsnit og forud for disse en væsentlig indledning, hvor Ole Brinth dels redegør for de kilder, der i de følgende afsnit rigt henvises til og dels redegør for sin brug af begreber som genre og stil.

At være sig genrebevidst, såvel på det overordnede plan som i detail-planen, er et væsentligt anliggende for Ole Brinth – og med rette. Som Elof Westergaard skriver i forordet: "Læseren får [...] skærpet sin opmærksomhed på, hvor vigtigt det er at have øje for gudstjenesten som musikalsk helhed, for dens forløb og dens enkelte led. [...] Et amen er nødvendigvis ikke kun et amen..." "Elementary" vil nogen måske mene, men jeg kan kun opfordre til at læse videre!

Første hovedafsnit, "Musikken i gudstjenesten", giver et større historisk rids over udvikling, tendenser og positioner siden reformationstiden; Hvilke musikalske kilder, der har ligget til grund for de forskellige gudstjenesteordninger, liturgiske udgivelser m.v.

Jeg har selv undervist i liturgik både på kirke-musikskole og konservatorium og føler mig rimeligt inde i sagerne, men ikke desto mindre får jeg her nyt at vide – bogen er med andre ord også til os, der (troede vi) vidste det hele.

Ole Brinth er en skarp læser af kilder og bemærker alle detaljer og finurligheder, som giver velunderbyggede bud på, hvordan praksis har været og ændret sig. Blot et velkendt begreb som "korsvar" (hvor det ofte diskuteres, hvorvidt ordet er misvisende, da det jo gerne skulle være menigheden, der svarer) bliver belyst i detaljer.

Pudsigt er det, som Ole Brinth fremhæver, at hvor kor eller degn/forsanger har været foreskrevet i stort set alle gudstjenesteordninger siden reformationen, fordrer den nuværen-

Ole Brinth er en skarp læser af kilder og bemærker alle detaljer og finurligheder, som giver velunderbyggede bud på, hvordan praksis har været og ændret sig.

de højmesseordning faktisk hverken kor eller kirkesanger – kun vagt at kormusik ved leddet "Indgang" beskrives som en mulighed.

I det hele taget er det interessant at læse om skiftende tiders vægtlægning på det musikalske, som i historien både har været fastlagt i en autorisation eller – som i dag – været så godt som helt overladt til kirkemusikeren.

Velunderbyggede synspunkter

Anden del handler om de kirkelige aktører, som ifølge Ole Brinth er menighed (der i god evangelisk-luthersk gudstjenesteforståelse nævnes først), præst, organist/kirkemusiker og sanger(e)/degn, deres indbyrdes aktion og betydning for gudstjenesten.

I tredje og sidste del behandler Ole Brinth højmissen led for led. Dette er afgjort den mest praksisorienterede og tillige længste del af bogen. Opbygningen er overskuelig og konsekvent, hvor vi for hvert højmesseled både får rent praktiske oplysninger, nogle betragtninger om genrer og endelig et historisk rids. Dermed kommer nogle oplysninger til at stå flere steder, men det er jo netop det praktiske ved en håndbog.

Indimellem kommer Ole Brinths egne synspunkter frem, som man kan være enig i eller ej. Men de bunder i stærkt engagement i en levende og sammenhængende gudstjeneste – noget vi alle bør have – og blikket for, at alt bør overvejes ned til mindste detalje, og at man er bevidst om både egne og forskellige musiksamlingers til- og fravalg.

Ole Brinth understreger desuden, at alt kommer an på sammenhængen, og at han generelt håber, at bogen vil være til inspiration for et videre arbejde med det liturgisk-musikalske.

Stærke noter

Ole Brinths cv inden for det liturgiske og gudstjenestefornyende arbejde er mildt sagt imponerende. Han har de sidste fire årtier siddet med i alle betydningsfulde kommissioner og fora, væsentligst naturligvis Salmebogskommissionen forud for salmebogen 2002/03, været medforfatter og redaktør af flere udgivelser om gudstjeneste og musik, herunder Musiktillæg I og II, der kom i forlængelse af højmesseordningen samt Liturgisk Håndbog I og II, som er kommet i flere udgaver.

Hertil lægges, at han livslangt har været passioneret underviser i liturgi- og salmekundskab på kirkemusikskolerne. Hans historiske viden på feltet deles af få herhjemme. Denne indsigt kommer hele tiden i spil i det praktisk-liturgiske udviklingsarbejde, han har været dybt involveret i, og hvor han personligt har mødt vel stort set alle sider af den skiftende liturgiske debat og de teologiske, musikalske, gudstjenesteæstetiske synspunkter og positioner.

Når man medtænker, at Ole Brinth også har været aktiv kirkemusiker i over 50 år med alle medfølgende erfaringer og refleksioner over praksis og gudstjeneste, er der ingen tvivl om, at en bog om liturgi og musik fra hans pen vækker interesse. Som Miles Davis indleder sin selvbiografi: "Listen!".

Bogens absolutte underliggende styrke er – mærkværdigt nok – notehenviisningerne. På de godt 200 sider er der næsten 500 henvisninger til den tidligere omtalte litteraturliste. Den slags virker ofte tungt og gør læsning langsom – men det er omvendt hos Ole Brinth.

De mange indføjede citater gør teksten sprællevende. De hjælper læseren ned at navigere sikkert i det store stof og giver et overblik over og en forståelse af den danske efterreformatoriske gudstjenestetradition.

Virtuost bevæger Ole Brinth sig mellem autoriserede ordninger, debatartikler, bøger, tidsskrifter af gammel og nyere dato samt håndskrevne kilder på Det Kgl. Bibliotek. Ole Brinth har forsket i emnet hele sit liv, og det er, som om bogen er en syntese af den op-hobede viden, som han hermed giver videre. Samtidig sender han en ydmyg cadeau til alle de forfattere og kolleger, han står på skuldrene af og flittigt henviser – og i øvrigt som en ekstra service linker – til via hjemmesiden liturgimusik.dk.

Han kan nu roligt tage æren for dette arbejde, for det er ganske enkelt mesterligt.

GODE GENDIGTNINGER OG MANGLENDE BIBELSK SUBSTANS

Tekst: Sebastian Thunbo Pedersen

Lisbeth Smedegaard Andersen har udgivet en samling med både epistelsalmer, sange og refleksioner. Resultatet er blandet, for der er både vellykkede gendigtninger og tekster med for lidt bund i.

Lisbeth Smedegaard Andersen: *Lysets vinge over dig* Kristeligt Dagblads Forlag - 295,00 kr.

Værket er en udgivelse af 130 salmer og en håndfuld sange, skrevet på de seneste ti år; Lisbeth Smedegaard Andersen har ikke siddet stille. Eller, det har hun, men for at forfatte og skabe denne samle-sammen-samling, hvor der blandt epistelsalmer og en sang for hver måned også er brudstykker fra andre værker som påskeoratoriet *Askeblomst* og allehelgenskantaten *I kor med alle engle* fra 2018. Bogen vidner om en stor beundring af naturens åbenbaringer af Skaberen og bredtfavnende sprogkundskaber, som ofte kommer til udtryk i fantasifulde omsætninger af hverdagsindtryk.

Hun har også placeret sig i nært samarbejde med dygtige komponister: Birgitte Buur, Jakob Lorentzen, Jesper Gottlieb, Mads Granum, Christian Præstholm, for bare at nævne en femtedel.

Ud over afsnittet 'Sange' vil jeg også betegne årstidssalmerne som sange. Mange decidede salmer må omdøbes til ditto, for der mangler ofte bibelsk substans. Jeg står tilbage med indtrykket af, at hun har skrevet mange salmer på for kort tid, og sommetider er gået på kompromis.

Refleksioner

Ved afsnittenes indledende refleksioner afslører forfatteren sit ståsted. I afsnittet 'Skyggerids' nævner hun Søren Kierkegaard som en "modvægt mod tendensen til at gøre kristendommen så hverdagsagtig og men-

neskelig, at den mister dybde og alvor". Hun fortsætter med at tale for den inderlighed, der ligger i de af hans bønner, hun har sat sine ord på, og inderlighedens relevans i en tid præget af angst, stress og manglende sammenhæng.

Disse tre eksistentielle tilstande er udgangspunktet i mange af salmerne og spiller en rolle i de fleste. Ofte er jeget selv præget af angst, ensomhed eller bedrøvelse, eller også skildrer det en tilværelse, der er præget af de følelser. Dette livssyn er grundlaget for en markant længsel, men har det resultat at insistere på et svagt 'jeg'. Når der så ofte væves et smukt billede af skaberværkets iboende evighed, afbrydes den potentielle jubel og lovsang af en stædig erkendelse om menneskers svaghed: At vi knap kan løfte stemmen eller række hænderne op, spænder ben for en rendyrket lovprisning af Gud og bliver en mangel langt ind i samlingen.

Lignende kvaliteter tillægges læseren/menigheden i refleksionen over kapitlet 'advent og jul'. Forfatterens sammenligning af adventstiden som indgangen til et stort kirkerum er meget behagelig, og leder tankerne hen på Gud Fader som mægtig og mystisk, hvilket genererer store spørgsmål om livet. Spørgsmålene bliver besvaret i "ord og billeder, der forvandler længslerne til forventningsfuld glæde og tvivlen til en – måske skrøbelig – tro..." Det er, som om menighedens tro begrænses. Den vendes fra en længselsfuld bedrøvelse til skrøbelighed.

Tekster

I indledningen understreger Smedegaard Andersen, at salmer skal synges, men også noget mindre indlysende, at "der efterhånden er en erkendelse af, at mange af de gamle salmer er uforståelige og udtryk for en teologi, de fleste af os ikke mere kan synges helhjertet med på." Lad mig dele den op i to. Mange kolleger, præster og organister -

Lisbeth Smedegaard Andersen brillierer i gendigtning. Hele afsnittet af Kierkegaardbønner og -salmer med tydelige bibelhenvisninger er bogens bedste bidrag til nye salmer.

særligt Kevin Borbye Edelvang som snart er begge dele - har understreget vigtigheden af, at målet med nye salmer ikke er forståelse i moderne forstand. Dermed mener jeg, at det ikke i sig selv er problematisk, at de gamle salmer er uforståelige. Jeg skal skynde mig at sige at der findes dårlige salmer i Den Danske Salmebog, men de allerbedste, dem forstår jeg ikke. Jeg forstår dem ikke, fordi de ikke taler til mit intellekt, men til mit hjerte.

Og hvad er det for en teologi indlejret i mange gamle salmer, som hun mener hindrer helhjertet sang? Jeg kender ikke Lisbeth Smedegaard Andersens forkyndelse godt nok til at vide, om det virkelig er en type teologi, hun tager afstand fra, eller om hun refererer til, at nutidige mennesker hæftes af, fordi deres trossprog og -referencer er formindskede. Noget tyder på det sidste, når hun skriver "samfundet har forandret sig så meget, at hvis salmer stadig skal være menighedens svar på evangeliet, må der fornyelse til."

En ny tendens i samfundet – som bestemt ikke fornyer noget – er selvoptagethedens virtuelle platform; sociale mediers økonomiske model for, hvordan jeg kan være i centrum, imens jeg (og platformen) tjener penge. Jeg oplever gentagne gange i salmerne en projicering af dette fabulerende jeg, overvældet af banale hverdagsbilleder, som søger forbindelse til noget større, ofte gennem sanserne; vil mærke noget. Det stemmer overens med vægtlægningen af, at gudsriget er ankommet, til fordel for, at gudsriget kommer med Jesu genkomst; to dele af den eskatologiske spænding. Et eksempel: "At vågne op og være til"

Fire vers båret af infinitiv, uden en forløsning, og 'livets røde tråd' som banalitet. Efter min mening en af de svageste tekster i samlingen; "et pænt Instagramopslag med de helt rigtige filtre", men man sidder tilbage med en tom fornemmelse af indholdet.

På den modsatte side af skalaen: "Før tid og rum".

En 'klassisk' salme i form af tekstnær gendigtning, med billeder, der emmer af ydmyghed og fremtidshåb (den anden del af den eskatologiske spænding).

Det afføder hovedpointen: Lisbeth Smedegaard Andersen brillierer i gendigtning. Hele

afsnittet af Kierkegaardbønner og -salmer med tydelige bibelhenviisninger er bogens bedste bidrag til nye salmer.

Melodi

Til den flade tekst i "At vågne op og være til" følger en frisk middelalderlig koral af Hans Dammeyer i simple doriske udlægninger. Det er et vidunderligt bidrag til et episk tonesprog, energisk i sin simplicitet, og klæder orgel, kor og menighed. De tre taktters vekslen mellem dursubdominant og tonika som mellemstil støtter det fortællende element. Havde teksten været en beretning med mere action, ville tone og sprog harmonere bedre sammen.

"Før tid og rum" har en melodi af samme komponist, som kræver lidt indstudering af menigheden fordi der er sekstspring op og ned. Det er tilfredsstillende at 'få lov' at synge add9 i Gm, som er bundet over fra salmens indledende D-akkord. Man dvæler ved de indledende ord "før tid og rum", før den krydrede koral fortsætter til en skuffende kadence i midten som opladning til kulminationen. Som en hjælp til menigheden ville jeg filtrere mellemstemmernes ottendedelsekko fra i første takt, og til slut skifte akkord sammen med meloditonen. Ellers risikerer man, at timingen drukner, når der skrues op for orgelspillet (hvilket jeg gør konsekvent).

Under fasteafsnittet fremstilles en yderst vellykket gendigtning af tekst og melodi: "Dit ansigt Herre søgte jeg og fandt". Erling Lindgren har sammen med forfatteren skabt en 'Af dybsens nød' 2.0. Melodiens håbefulde afslutning (meget som slutningen på Peter Møllers 'Det første lys er Ordet, talt af Gud') behøver en alternativ harmonisering til at iklæde vers to, tre og fire, henholdsvis "frost", "tomme tanker" og, i allerhøjeste grad, "vold og terror". Det kan sagtens løses. Opbremseringerne i midten bærer præg af klaverarrangement, men er ikke udslagsgivende.

Tilbage står en diskrepans: På den ene side står Kierkegaard-citatet som modvægt til tabet af dybde i det hverdagsagtige. På den anden side står de af Lisbeth Smedegaard Andersens salmer i denne samling, som bagatelliserer troserfaringen med en subjektiv tankestrøm. Opmuntringen til lovsang som den direkte forbindelse mellem menighed og Gud bør i høj grad spille en rolle i salmer, gamle som nye.

Lisbeth Smedegaard Andersen
Foto: Kristeligt Dagblads Forlag

EFTERLYSNING FRA ORGELARKÆOLOGEN

Tekst: Lars Rosenlund Nørremark

Som mange måske allerede er klar over fra mine opslag i diverse Facebookgrupper, er jeg i fuld sving med et stortilet – og storlået – projekt: Indsamling og udgivelse af danske orgeloptagelser fra ca. 1950 til 1980'erne.

Dette pseudo-arkæologiske arbejde har ført mig vidt omkring i det danske kongerige fra storslåede domkirker til fugtige baglokaler i genbrugsbutikker. Med spejdende øje har jeg hilet efter spændende indspilninger. Med lup og monokel har jeg søgt i gamle (organist) bøger, og – for at blive i den oehlschlägerske ånd – har jeg i overført betydning oplukket gravhøje og vakt fortidens mestre til live i musik.

Min orgel-opdagelsesrejse er overordentligt spændende, men det er også en rejse, hvor næsten hvert skridt er et skridt ud i det ukendte. For der har – så vidt jeg ved – ikke tidligere været noget forsøg på systematisk indsamling, katalogisering og publicering af vores fantastiske klingende danske orgelhistorie.

Derfor dette lille orgel-oprøb: Jeg har brug for jer allesammen til at pege mig i nye spændende retninger. Hvis I ligger inde enten med en gammel LP, et spolebånd eller kassettebånd med en koncertoptagelse eller har viden om eksistensen af en optagelse, må I endelig give lyd.

Hvis I har lyst til at bidrage med viden om vores klingende og udøvede danske orgelhistorie i skriftlig form, skal I endelig også give lyd.

Jeg anser mig bestemt for at være veloplyst indenfor området, men sammen står vi stærkere, så alle henvendelser vil blive modtaget med åbne arme og stor tak.

I kan gå ind på www.ido.dk, hvor I kan følge med dels i publiceringen af nye indspilninger og artikler samt ikke mindst den stadigt voksende oversigt over alle de orgelindspilninger, jeg har fundet frem til.

Jeg glæder mig til at høre fra jer!

KIRKE-KURIOSA

Kirke-kuriosa er stedet, hvor du kan finde viden, du ikke vidste, at du ikke kan leve foruden.

Har du en snurrig salmeomskrivning, nyttig nørdviden eller noget andet, du har lyst til at dele med kollegerne her? Så skriv til redaktoer@doks.dk

Dansk Organist og Kantor Samfund **DOKS**

Store Kannikestræde 8 – DK-1169 København K
Tlf. 33 79 16 85 (tr. 10-13)

doks@doks.dk - www.doks.dk

Sekretariatsleder: **Bjørn Arberg**

Mobil 21 47 04 30 (træffes ikke fredag)

Administrativ medarbejder: **Stine Fredsted Bergqvist**

AKADEMIKERNES A-KASSE

Vester Farimagsgade 13 – 1606 København V
Tlf. 3395 0395 - www.aka.dk

Bestyrelse **DOKS**

Karin Schmidt Andersen, formand

Hendriksholm Kirke, København

Store Kannikestræde 8 – DK-1169 København K

kas@doks.dk - Tlf. 2128 0072

Poul Skjølstrup Larsen, næstformand

Sjællands Kirkemusikskole

Gørslev og Volderslev Kirker

skjoelstrup@doks.dk - Tlf. 4068 2144

Anders Gaden, kasserer

Helligåndskirken, Aarhus

anders@helligandskirken.dk - Tlf. 5135 6388

Bente Hogrefe Nielsen

Sjællands Kirkemusikskole

bente.hogrefe@mail.dk - Tlf. 2967 1301 - 4696 4692

Peter Bjerregaard

Godthaabskirken, København

pb@godthaabskirken.dk - Tlf. 2636 8761

Christina Beltoft

Nørre Tranders Kirke, Aalborg

beltoftchristina@gmail.com

Tlf. 9814 9173 - 6171 9173

Susanne Krog Thesbjerg

Sankt Hans Kirke, Odense

susannethesbjerg@hotmail.com - Tlf. 2682 8014

Organist **BLADET**

REDAKTION

Malena Rønnow, ansvarshavende redaktør

redaktoer@doks.dk - Tlf. 5181 4563

Deadline for redaktionelt stof til næste

nummer: **12. maj 2025**

ANNONCER

Annoncer sendes til annoncekonsulent

Stig Boesgaard på annoncer@doks.dk

Priser og specifikationer findes på

www.doks.dk/organistbladet/annoncer

Deadline for annonce-materiale: **12. maj 2025**

Grafisk arbejde: **spotON** og **RiisGraphics**

Forsidegrafik: **Helle Riis**